

[illegible]

ושלש מלכות בית הורדוס מאה ושלש

מכאן ואילך צא וחשוב כמה שנים אחר חורבן הבית אלמא מאתן ושית הוו ואת אמרת מאה ושמונים הוו אלא עשרין ושית שנין קמו בהימנותייהו בהדי ישראל ולא אישעתבדו בהו ואמטו להכי לא קא חשיב להו כשפשטה מלכות הרשעה על ישראל **אמר רב פפא** אי טעי האי תנא ולא ידע פרטי כמה הוה לישייליה לספרא כמה כתיב ונימטי עליהו עשרין שנין ומשכח ליה לחומריה וסימניך יזה לי עשרים שנה (אנכי) בביתך אי טעי ספרא נשייליה לתנא כמה חשיב ונבצר מינייהו עשרין שנין ומשכח

שְׁמוֹת אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ בְּיָמֵינוּ וַאֲנִי מֵעוֹלָם לֹא הָיוּ יְדֻיָּים

אלפים תורה מאימת אי נִימא ממתן תורה עד השתא ליכא כולי האי דכי מעיינת בהו תרי אלפי ⁽⁶⁾ פרטי דהאי אלפא הוא דהואי אלמא ²מאות הנפש אשר עשו בחרן וגמירי דאברהם שהעאא בר חמישי ותרתי הוה רמז רצ"ב ודמיו קאא ארצו מאד וארצונים ויטמונו ויזינו דיינו בן מניסין

שנין הויין אמר רב פפא אי טעי תנא ולא ידע פרמיה כמה הוי לעשייליה

לספרא כמה כתיב וניטפי עליהו ארבעין ותמני ומשכח ליה לחומריה וסימנין ארבעים

קשר כלומר סכום משבטו ימצא כהוגן שהרי מגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם המורכן דמתיא לבנין הבית הוסף עליהם שש שנים שאין מוסיף להן הרי תחלת מניינם לסוף מ' לבניינו חיל תנא למנות לחורבן ומנה ככר כ' שנה נשלם כלל הסופר להיות ד' מאות וכשהיה לסופר אחת לסופר עשר שנים פרט היה לו לתנא ל' כשהגיע הסופר לת"ק ואחת ים לו לתנא קכ"א דהוי וניתוהו תמנן ואידי ואידי חד חושבנא ודרכך קצרה נקט לתלמיה: ואי עמי ספרא. דבפרטא דידיה לשייליה עשרין ועטמא דכפרישתי ואם יהיו לו לתנא מאתיס לו' יהיו לו לסופר שש מאות ועשר ואם ים ומש מאות ומתעס. והו' דמני למתיני ניטפי עליהו תמנן אלא משום דרך קצרה נקט ועוד דבשי אלתנא משום סימנא דספרא בצירא ותנא תוספאה: וסימנך. שלא (ו) מתחלק הי מצנר והי מטפי: בן צמסורה בחקרין אותיות: תנא תוספאה. תני תוספאה: ששס אלפים שנים. גזור על העולם השביעי שנת ובשבעת אלפים נוח לעולם: שני אלפים. רששוניס גזור עליו להיות תורה בלא ת המעשה וסני אלפים ימות המשיח ובעונותינו שרבו ילאו. משני אלפים אחרונים מה שיאלו ר' יוחנן עכשו. עד גמר ארבעת אלפים לביראת עולם דקאמתיס ליכא ל' אלפים: דני מעיינא מורה תרי אלפים ופרטין מאלף שלשי תמנ"ח שנים משמחת צהר: הכי גרסינן דרי מעיינא צהר יסין ועוד דרי מעיינא כו'. ופירושהם דכפרישתי. אל וחשוב שנות דור ודור שחי כל אחד קודם ויתן לבן ותמנא מאהס עד שנוול נח תמנ"ו שנים ונח חי תק"ב שנים קודם שנוול שם דכמיס והי' ג' שנוול צהר ויהי' ג' שנים (ו) ויהי' הוא הגדול מחס שנה וחס גדול מחס שנה היה ר' (א) [סס] בן מאה שנה יולד את ארפכשד שנתים אחר המבול ואם שם לת"ק שנים דנח אחריו ר' (ב) [סס] בן מאה שנה יולד את שם מאות שנה והמבול היה חסוב תק"ב דנח ומאה דשם עד ארפכשד וארפכשד הוליד את שלח בל"ה את תר"ג ומשלח עד עבר ל' הרי תשכ"ג ומעבר עד פלג ל"ד תשכ"ז ומעבר לשרוב ל"ב הרי תת"ט ומשרוב למחור ל' הרי תתמ"ט וממחור לתרח כ"ט הרי תתע"ח אלף ומאברהם עד יצחק ק' הרי אלפים ומ"ח ומליחק עד מתן תורה מ' שנים כ"ד ס' עד שנוול תשנ"ח מגורי שלשים ומאת שנה הרי ק"ץ משנוול יצחק וישראל היו בצמרים דר"ו הרי ד' מאות ומ"ח שנים על עד ל' אלפים לביראתו של עולם אל וחמש מאות ותמשיס ושמיס: אלא מן ואם הנפש וגו'. תמשיס על נעמה הוה אברהם בן נ"ח. הוסיפם על אלף ותתקמ"ח שחיי אלף שנוול אברהם הרי אלפים (ה') דמני תנא: תמ"ח שנים. היו בצירין לך: כי מעיינא מואת הנפש אשר עשו עד מתן תורה. רה וגמאל אלפים מכוונין מואת הנפש אשר עשו וגו' עד גמר ד' אלפים לביראת עולם והוא קע"ב יציאת מנרים תמ"ח על עורך אלפים וכמיס (מ"א) ויהי בשמינים שנה וארבע מאות שנה נלאת בני מתקכ"ח הרי אלפים כשנצנה הבית וימי בית ראשון ד' מאות ועשר הרי שלשה אלפים ושל"ח שנים תני שני ת"ך הרי תתכ"ח ימאל קע"ב חסרין מ"ד אלפים והכי תני בסקר עולם: אי עמי תנא. דמני ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל פרטו מכאן ואלקף כשהיה לו שנה פרט היו לו לתנא יג"ח. והו' דמני למתיני ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ורואה למנות כמה ימאל המשיח ונצחא בשנה זו שמיס או יותר דלא ידע פריטי על כלל ומאות לפיכך לא הוצרך רב פפא לתת סימן בטעוהא דכללי: לוישייליה לספרא. המונה למלכות יון וירידיה: וטעמיה. תנא דפרטא דידיה על פרטא דספרא: מ"ח שנה. שהרי מגין התנא מתחיל ומו' שני אלפים מורה ומגין הסופר מתחיל ש"פ שנים קודם חורבן הבית הרי מגין הסופר קודם ורבעים ושמונה שנה נשלמו כללו של סופר לביראת עולם והתחיל

פי' שני אלפים שנה משנברא העולם עד שבא אברהם אבינו והכניס בני אדם תחת כנפי השכינה כדכתיב ואת הנפש אשר עשה באלהם צלם יצחק ואמר כי ביה ורץ' ונ' גירות ונכרות ו' שנה עד שיצא ממצרים בן חמ"ח שנים מההיא שעתא ופרק' תצאק שנים עד שיצא ממצרים מן רר' ובשנת אלפים למות תורה ורעה שני אלפים תורה ואח"כ שני אלפים מיד האומר שברו יצאו מהם כך וכך והוא שמחשב לבראת עולם ופרש' שואל לשלמי פירוש מחשבש למלכות וכן כמה פרטי מיד האומר

כו' לחורבן מתקע"ה וכו'. (ג) ז"ל אלף שנה כנ"ל ועי' צ"ד ובספר"ד דרדניו נחמנה (נשיאות בשנת ד' אלפים ותמ"י אפשר שזה כתב ו' שנים מקודם. כו' שכן ע"ה כו' יאמר לו נ"ה כו' הרי ע"ה כו'.

מסורת הש"ס

(א) [ז"ל לרבי] (ב) [ערכין]
(ג) [ע"א ד"ה כ'
מעיינת] (ד) [לא נמצא שם
וע' בערכין לב. ואולי על זה
כוונת חס' וכן הרא"ש
בסוגיא להכא סתמן ז'
(ה) [ז"ל בפי' בתרא (דף
ק"א)]

1. כל הערים אשר תתנו
ללויים ארבעים ושמונה
עיר אתהן ואת
מגרישן: במדבר לה ז
2. כי זה שנתים הרעב
בקרב הארץ ועוד חמש
שנים אשר אין חריש
וקציר: בראשית מה ו

(א) תום' ד"ה האי וכו'
לא דק הוא דמה:
(ב) בא"ד דצמולאי
שביעית חרב ואותו
מירוד:

מה שכירי מן השתנים
של כל מאה ורצוא
בשבעות והתורחות של
שלמי לשבוע הן שני
השבוע של פסחמה חד
אומר לישראלית לתא
עוד חסד ולפועל לתא
יבדיל ופרסי בשבועי
ודיע חשבון בשבוע (6) יש
עוד חשבון אחר קרוב
לישראלית לפסח
שנון אך חשיב ולחציר
מיתרית חסד שנון או
יוסף חסד שנון עליה.
ולפועל בשבועי ודע
כמה של שבועי אי
יטמן כי זה שחמס הרב
שנון ארץ חסד לפסח
ועוד חסד שנים למוספי:
אמר ר' תנא אחי ר'
היה להרב חסד השני
כר'. ער חסד הביט שני
בשנת ר' אלפיס לביצה
על חסד קצב שחבאו
שנת ר' שנה להרב
היה שנה ר' אלפיס
ורבית לביצא חסד וזו
המריאית לחסד ר' אלפיס
לביצא חסד חסד חסד
של שני ר' רבית
לביצא ופועלה חסד:

(ה) ע"י בחוס' כאן ד"ה האי
שהביאו ג"כ לגבי רבינו.

ארכטעס וואמונה עיר. צערי הלוים כמי: האי מאן דלא ידע ברמה
 שני בשבוע. קאי למנין סדר שמיטות שהיו ישראל מונין והולכין צפוי
 הבית דק"ל שביעית זמן הזה נהגה ואפי' (ל"מ דלמך זמן
 שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים מודה הוא דמדברנך נהגה

ב' השולח גט (גיטין דף לז.) וזמשקין בית השלחין (מ"ק דף צג:) **נטיף חדש שפה.** על שני דמחורבן ועד שנה שהוא עומד בה מהלי טעמא דמניא (תענית דף כט.) מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב כשחבר הכית בראשונה מוצאי שבת היה ומוצאי שביעית היתה ותשעה באב היה וכן בשניה אלא שמה דמחורבן אסתחלמא דשמינה למחרת הוות ומאן דמני לשי חורבן לא מני לההיא שמה צהדי שני דמחורבן אלא צהדי שני דקס ביתא הוואל ופקס צהדי שני רובא צהדי ב' הלכך מאן דצעי לממני שמיטה לוספה לשנת חורבן על מנין שני דבית חורבן: **ומשכב כללי.** המאות ציובלי שמי יוצלת ממהל נאקד מניינו: **ושקול מכל מלוא חסרי ונישדי אפרטי.** כר' יהודה דאמר (יר"ס דף ט.) שנת חמשים עולה לכאן ולכאן היא שנת יוצל והיא שנת חמלת השמיטה הבאה וממית לראש יוצל הבא דאי ברבנן היא אמרי שנת חמשים היא שנת יוצל היא שנת חמלת השמיטה

ואחת מחילי מנין יובל הבא נמלאת שנה מתקופתה על סדר השמטה
לכל יובל ולרבי יהודה משהתחילו למנות השמיטין לא זו הסדר משבע
שנים לו' שנים: **וסימן**. דלא תעביד כרנן אלא כר' יהודה למשקל תרתי
שני מכל מהא כי זה שנים. ואמכסת ערנן (דף יב:) פרינן לר' יהודה
חורבן בית שני בצנאלי שבעים שנים מיה שבתתה ליה ממדי בית שני
כמה חזק ארבע מאות ועשרים פסח היה ממני שני לארבע מאות ירובלי
שדינהו אעשרים הרי עשרים ושמונה אשתתה דבשנת השמטה חרב
ושמינית) הנך שית שני עד דסליק עורא ומקדיש לא מנו שמיטין הלכך
דלא מנייהו שית שני קאיימא אשתתה דבעשרין ותרתי ליוביל חרב
הוא מנאלי שביעית: **אל תפקד**. שהיא קץ הגאולה ותרתי לקצת
הקודש נמלאת אצותין ולמה תפקיד הדינן: **דמסויא פסיא תלם**
שני. לחשבון הברייתא מושך הגלות שלש שנים יותר דאמרינן לעיל)
אחר קע"ב שנים לאחר חורבן שלמא ארבע אלפים הוסיף עליהם
רנ"א דקמני דברייתא הרי הקץ לאחר מ"ג חורבן ורבי חנינא
ח' קאמר. כשאמר רבי חנינא למילתיה עדיין לא עברו ח' חורבן:
שם

תנא תר"א היא משני החורבן ועוד קשיא כי לפי זה יהיה שקר מנה
 ולא היה להם לומר אלא קע"א למנין התנא שמונה תר"א צננין
 דן שבתחלת המנין לא נמנה כי אם ת"ך וכן בסמוך דקאמר ממני'
 שהר"ח צין לפירוש זה צין לפירוש ראשון דקאמר וסימניך כי זה
 ולא תרצנן ואין לו כשאר סימני ההלכה דיימי אנטיפי ואינצנר
 יהיה לה ציננו כלל אחת (דברים ד) לכן נראה לר"ח בגי' ר"ח אחי
 שני ונחשוב כללי ציונלי ופרטי צבונני וסימניך כי זה שנתים
 קאי כלל אשנים לאחר חורבן אלא אמנין מלכות יוניס שהתחלת
 ב' צפי היות ויוניס מלכו שש שנים שלא פשטה מלכותם
 כן שנה שלישית למלכותם היא שנת ארבעים ושלוש לצנין בית
 למנות השמיטין ולה"ק דהבא ילדע שנות השמיטה יפחות ממניינם
 יהיה הדבר מכוון והשפא ינאש שלל הפסוק הוא סימן למסופות
 לאחר שנת חמשים עולה לכלל וכלאן ואלע"י (י' דצערנין) (דף י'
 מ"מ כך הלכה דכה"ג אשכחנא (י"פ"ק דכתובות (דף י') דקאמר
 דאורייתא וצ"ק דכתובות הארמאי וכתוספות רבינו יהודה נמי
 מי"ט שנה לכל יובל וכך פירש לפרש"י בשממין בשנת ת"ך
 יהיה שנת ת"ך והרי קע"ג אלא חמישי כולו וט"ו של שני הרי א"ף
 ש' שעלה יתרון היוצלות ושאל על ליה שנה שנשארנו מן הא"ף וק"ג
 ש' התחלת שנה לחזור ולהי' רצ"ח שפירש דבית המילה חרב
 ט"ו וכן לפר"מ ונחשוב ג' מאות ופ' שנה צפני דבית המילה מלכות
 ש' ב' שנים דקאמר צינר תרי שני והיו תק"ג וכל א"ף חמישי וט"ו
 ו' נשארנו קס"ה הק"מ הולכים צו' ו' ונשארנו כ"ה והס' ד' שנים אחר
 ארבעת אלפים ורל"א. היינו דאמר בחלק (פאהרין דף י"ז:) אחר ליה
 ד' צא א"ל בתחילתו או בסופו אמר ליה איני יודע וארבעת אלפים
 יהתם מסיק רב אחי עד הכא לא תסכי ליה מכאן ואילך סכי ליה:
 ספרא

ה'א' מאן ד'א ידע בבמה שני בשבוע קאי נמפי ד'א ש'א ב'א מתוך פירוש רש"י משמע שרונה לפרש דמונאי צביעות ה'א כשחזר ה'א צביעה כלומר שנה שמתחלת שמיטה לחזור וה'א חזר בשנת מ"ד לציינו ולפי שכבר י'א רוב השנה אינ התנא המונה שני

החורבן מנחה אותה אלא מתחיל משה
של אחריה שהיא שניה של שמיטה
לפיקד ים להספיף שנה אחת על מין
שנות התנא ועוד פירוש דבערמין
(ר"ף י"ב) פריך לר' יהודה ציטא כמה
קס"ת ח"א פ"ה חזמי שני לארבע
מאה משום יוצלי שדיניהו אעשרים הוו
לנהו כ"ח אשתכח דבשנת שמיטה חרב
ומסיק הק"ש שזין עד דמליק
ועורא ומקדיש דלא מני שמיטות לא
קא חשיב אשתכח דבעשרים שזין
ומתריז ליוזב חרבי והיא מולאי
שביעית וגראה דלגב חורפיה לא דק
הוא (6) מה שפירש דבשנת ת"ח חרב
הביט איז זה כי אם תכ"א כדמוכח
הסוגיא דהדיא בערמין (ס"ט) ועוד
קשיא מה שפירש דבערמין פריך לר'
יהודה לימח דלא פריך אלא ברננ
וואילו לר' יהודה ימחא והכי איתא
התם צ"פ שני דערמין מולאי שביעית
בשניה מי משכחת לה מכדי ציטא
כמה קס"ת פירוש מלמד שנת
החורבן ארבע מאה מתמלא יוצלי פירוש
דברננ ועשרים שניו אשתכח בשנת
שמיטה

שמונה חריב פ' בשנת עשרים ואחת ואית ספרים דגריסי בשית
היה דלמר שנת חמשים עולה ללכא וללכא פס תמניא מתמניא
ויצילי וי' שני הרי עשרים ושמה חמ"א חרב הבית אשחכא
דבמנאלי שביעית שני (ו) ולאוהו מירון דעזרא דשית שני שפ"א שניא
היה דלמר שנת חמשים רב אשי לישב אף לרבנן דשית שני ד דלקי
ועזרא לא קא חשיב אס ק הוו להו תמני יוצלי וארבע עשרה שנה
ושנת ארבע מאות ועשרים ואחת שאחריה חרב הבית אשחכא
דבמנאלי שביעית חרב אלנא מוכח דהיא דבשנת ארבע מאות
ועשרים ואחת הבית לכך נראה שחור ז' רש"י ספירש
לכאן שפירושוי מלשם צערכין כמו שפירשתי וגם רש"י אומר דולא
לכאן צערכין חרב הבית והרי דקלמר נעפי חזא שחא היינו פס
שאין התנא מונה שנת כ"א עשר שנות חורבן אלא בחד דקס ביתא
וולפי זה מתישבת הסוגיא צערכין כמו שפירש אכן קשיא שמונה
שנות חמ"א משנות ציון ובכל דוכתא לא מניין אלא חמ"ב והבי
נמי אמר לעיל מלכות פרס ל"ד מלכות יון ק"פ מלכות בית
דבמנאלי חמ"א עשר מלכות בית הודווס ק"ג וסס שלמו לשנת חמ"א אכל
ששנהו צפי העולם לומר קע"ב אחר החורבן נשלמו ארבעת אלפים
ועוד דכל סוגי' ההלכה לעיל ניטפי ארבעין ותמני הכל לפי אותו
ספירש שלם שנים ואס קס חמ"א לא טפירא אלא שמי שנים עבדי היה
ששנתיים דקאי אנקולל מכל מלחא תרתי ונותן סימן לעשות כדאי יהי
ולא היה לו ליהוי מניין מן אלה ארבעות חמ"א חמ"א וי"א ליהוי מנין

[illegible][illegible]

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

י.

עין משפט
נר מצוה

לח א מ"י פ"ט מהל'
עבודת כוכבים ה"ה
ט"ז ע"י י"ד סיון קמח
פ"ט ו':

רבינו הנאל

ההוא שטרא דהורא כתיב
ביה שית שני יתירא וכו'
פי' יצא שטר לפני רב
נחמן שדריין לא הגיע
לחשבו הסופר למלכות
יון (ל) שהיה לו שנכתב ד'
שנים או ה' ואמר רב נחמן
כי זה הסופר שכתב שטר
זה דייקא הוא שמלכות
יון משנה ג' אלפים ותמ"ג
לכריאת עולם ומוסיף
[שית] שנים שמלכו
בעלים ואנו מניחין אלו ר'
שנים ומחשבין משנה ג'
תמ"ג והשטר כשר הוא:
אמר רב נחמן בגולה אין
מונין אלא למלכו יון
בלבר והניא (כוותיה) דרב
נחמן. אמר רבינא מתי
נמי דייקא דקתינ באחד
בנין ראש השנה למלכים
ותנינ נמי באחד בתשרי
ראש השנה למלכים
ואסיק אלא לאו ש"מ
מאי יום גנוסיא יום
שמעמדין בו את מלכם
ואף על פי דלא מוקמי
מלך בן מלך מיהו על ידי
שאלה מוקמי כגון
אנטונינוס דשאלינו
למנוי אסוריוס בריה
דמלכא וקיבלו מיניה.
קלוינא שלא תתן מס

(א) נראה דל"ל שיה' לו למנוי
פחות שש שנים ממה שכתב
(ב) עין פירוש ערך ננס.

ספרא דוקא בתביה. מאלן יש להכשיר שטר שלגל צו הסופר
לכריאת עולם ואפילו דלג האלפים והמאות רק שכתב
צכ וצכ לפרט שהרי צימיהס היו כותבין למלכות ויוני והסופר דלגו
דלי הוה כתיב צטר כהדיא למלכות ויוני מלי הוה קאמר דלמא
ליציאת מצרים וכו' ופ"ה לא אמרינן

למניינא אחריתא כתיבה ועד דמתי
ומניה לא טריף כיון שגולה אין מונין
אלא למלכות יון אף כאן אס דלג
לכריאת עולם כיון שאין לנו מונין
עמה כי אס לכריאת עולם אין לחוש
וגם אס דלג נמי האלפים אין לחוש
מדקאמר בסמוך שצקיה לאלפא קמא
ונקטיה לאלפא בתרא ויש ספרים
שגורסין שצקיה ללללל ונקטיה לפרטא
ור"ת עשה מעשה שכתב שטר צכ
וכן לפרט ודלג האלפים וגם כריאת
עולם: **שאיין** דהם לא כתב ולא
צ"ש. פירש הקונטרס שנלקט
לשנים משלש אומות וימיה דהא בני
ישמעאל ובני קטורה ועמון ומואב
שעמדו אחר דור הפלגה מאין בא
לחס לשנים אס לא מאומה אחרת
לכן פירש ר"י כתב לשון חשוד
שהמלכים משתמשין בו כעין חכמת
יוניא והיינו דלמרינן במגילה (דף י'
והס' והכתיב לללל שס ושאר שס זה
לשון ומלי קאמר דהא נלשון ארמי
הס מספרים ועודם משתמשין בו
אלא בודאי לשון מלכות קאמר ועי"ל
דלמאמר בצראשית רבה דנדור הפלגה
עלה הים והצ"ף הרצה משפחות מע'
אומות וכולן עמדו מישמעאל ובני
קטורה ואיכא למימר דכל הך ירשו
לשון אומה ואומה שאזכה אכל דומים
למדו לשונם מאומה אחרת:

והתניא יום גנוסיא ויום הלידה.
מהשתא צ"י לחתוי
כרייתא דמייתי בסמוך כולה אלא
השתא מייתי מינה בקולא ואותו שהיה
מתוך הא דידיה הא דכריה לא (היה)
יודע דכרייתא כמו שהיא בסמוך אלא
מתוך על מה שהביא המקשה עוד
יש לומר דודאי כרייתא אחרת היא
ומתשנתניו לא היה יכול להקשות
דמתנינן משתמע דמיירי צני צני
אדס שמאכרת כ"י כלשונה יום גנוסיא
של מלכים ויום הלידה אכל כרייתא
דקמי צה יום גנוסיא ויום הלידה
משמע דלא מיירי אלא כדאס אחר:
סדר

דלא מוקמי מלכא בר מלכא ע"י שאלה מוקמי כגון אסוריוס בר אנטונינוס
דמלך א"ל אנטונינוס לרבי בעינא דימלוך אסוריוס ברי תחותי ותתעביד
טבריא קלניא ואימא להו חדא עבדי תרי לא עבדי אייתי גברא ארכביה
אחבריה ויהב ליה יונה לעילאי [בידיה] וא"ל לתתאה אימר לעילא דלמפרח
מן ידיה יונה אמר שמע מינה הכי קאמר לי את בעי מינייהו דאסוריוס ברי
ימלוך תחותי ואימא ליה לאסוריוס דתעביד טבריא קלניא א"ל מצערין לי
חשובי [רומאין] מעייל ליה לגינא כל יומא עקר ליה פוגלא ממושרא קמיה
אמר ש"מ הכי קאמר לי את קטול חד חד מינייהו ולא תתגרה בהו בכולהו
ולימא

מנין: הא דידיה הא דכריה. כשמעמדין צן מלך צחי אציו להחזיקו במלוכה שמה האז ועושה אותו יום
ראש: ומוי מוקמי. רומיים מלכא בר מלכא. כל הני יום אידיהן דמתני' דרומיים נינהו כדתינא לעיל [ח:] יום שפסוק צו רומי מלכות ותניא [ח:] רומי עשמה
קלגלד: כתב וכו' אן רומיים מאומה אחרת צאה להן אחרים תקנו להן כל ספריהם: ע"י שאלה. נוטלין רשות מן השמים ומבקש האז מן
להעמיד צנו תחתיו: כגון אסוריוס בן אנטונינוס דמלך. על ידי שאלת אציו: קלניא. צת חורין שלא תתן מס לעולם משום דאית צה רצון
ואנטונינוס עצמו היה משמש צפני רבי כדלקמן [ע"י] ומשום הכי היה אוהב לרצון: אייתי רבי גברא ארכביה וכו'. כלומר הרצב את צנך עליהן
ועליהן ותהא טבריא מסורה צידו: ואימא ליה. לצנך דליפרמה ליונה מן ידיה כלומר דליעבד טבריא קלניא להוציאה מתחת עולו:
ולימא

שית שני יסירא. שאל לפני צ"ד צנה שנכתב צו ומאל צו ש
שנים יותר ממניינס כגון שהיו עומדים בשנת חמש מאות למלכות יון
וצו היה כתוב בשנת חמש מאות ושש שנים ליה פלוגי מפלוגי וקמס היה
כתוב ולא היה כתוב צו שום מלכות: מאחר הוא. מזה עשה עמו

שית שני יתירא סבור רבנן קמיה רב'
למימר האי שטר מאחר הוא ניעכביה עד
דמטיא זמניה ולא טריף אמר רב נחמן האי
ספרא דוקא כתיבה והנך שני דמלכו
בעילם דאנן לא חשבינן להו הוא קחשיב
ל"ה ובזמניה כתיבה דתניא ר' יוסי אומר
שש שנים מלכו בעילם וא"כ פשטה מלכותן
בכל העולם כולו: מתקף לה רב אחא בר
יעקב ממאי דלמלכות יוניס מנינ דלמא
ליציאת מצרים מנינ ושבדיה לאלפא קמא
ונקטיה אלפא בתרא והאי מאחר הוא אמר
רב נחמן בגולה אין מונין אלא למלכו יוניס
בלבד הוא סבר דחוי קא מרחי ליה נפק דק
ואשכח דתניא בגולה אין מונין אלא למלכו
יוניס בלבד אמר רבינא מתניתין נמי דיקא
דתנן באחד בניסן ר"ה למלכים ולרגלים
ואמרינן למלכים למאי הלכתא אמר רב
חסדא לשטרות ותנן באחד בתשרי ר"ה
לשנים ולשמיטין: ואמרינן לשנים למאי
הלכתא ואמר ר"ב חסדא לשטרות קשיא
שטרות אהרדי ומשנינן כאן למלכו ישראל
כאן למלכו עובדי כוכבים למלכו עובדי
כוכבים מתשרי מנינ למלכו ישראל מניסן
מנינ ואנן השתא מתשרי מנינ ואי ס"ד
ליציאת מצרים מנינ מניסן בעינן למימינא
אלא לאו ש"מ למלכו יוניס מנינ ש"מ: ויום
גנוסיא של מלכיהם וכו': מאי ויום גנוסיא
של מלכיהם אמר רב יהודה י"ום שמעמדין
בו עובדי כוכבים את מלכם והתניא ויום
גנוסיא ויום שמעמדין בו את מלכם לא
קשיא הא דידיה הא דכריה ומוי מוקמי מלכא
בר מלכא והתני רב יוסף יהנה קמן נתתיך
בגוים שאין מושיבין מלך בן מלך בוי אתה
מאד שאין להן לא כתב ולא לשון אלא מאי
יום גנוסיא יום הלידה והתניא יום גנוסיא
ויום הלידה הא קשיא הא דידיה הא דכריה
והתניא יום גנוסיא שלו ויום גנוסיא של בנו
ויום הלידה שלו ויום הלידה של בנו אלא
מאי יום גנוסיא יום שמעמדין בו מלכם ולא
קשיא הא דידיה הא דכריה ואי קשיא לך

שנים וכל מי שיקנה קרקעו צמח שש
שנים איתו מפסדי שהרי זמן מכירה
קודם לזמן טריפת השטר: ועד דמתי
ומניה לא טריף. איתו יכול לטרוף
לקוחות אלא איתן שיקמו ממנו משש
ואילן: **ספרא דוקא כתיבה.** מדקדק
במשבטות הוא ואינו הולך אחריו
שאין אנו מתחילין למנות למחלת
מלכות יון אלא לאחר שש שנים שמלכו
בעילם והוא מונה למחלת מלכותן
ושיעבודו מיום כתיבתו הוא ומהיום
והלאה יטרוף ואין כאן מחילה לפי
חמש מאות שלטו הן חמש מאות ושש
למחלתן: **מחיל.** דהאי דמנינן לטרי
לש"פ שנים קודם חורבן דמנינן למלכי
יון דתימא דהך שית שני יתירא
היינו האי דלמחיל למימינא ממחלת
מלכותן דתימא לך למימר הכי ולא
תימא לך למימר מאחר הוא לפי שאין
דך למחול שעבדו שמה ימכור זה
כל נכסיו צמח זמן האחרון ויפסיד
את חובו: **דלמא.** צין אן צין הא
ספרא האי דמנינן לש"פ שנים קודם
חורבן לא דמנינן למלכות יון אלא
ליציאת מצרים מנינ: **ושבדיה לאלפא**
קמא. דמציאת מצרים מנינ ומתחילין
למנינא ממחילת אלפא בתרא והיא
שנה ראשונה ליון שפסטה מלכותן
בכל העולם דמציאת מצרים ועד
חורבן אלף וש"פ שנים ת"פ שנים
עד צין צית ראשון ות"י דציניו הרי
תמ"ז ושצעים דגלות צבל ות"כ צית
שני הרי אלף וש"פ שנים ומלכות יון
נמי פסטה בכל העולם ג' מאות
ושמונים שנים קודם חורבן שהוא
תחלת אלף שנים: וציון דדעמין איציאת
מצרים ליכא למחיל הך שית שני
אלא במחילת השעבוד ושטר מאחר
הוא: **אין מונין אלא למלכו יוניס.**
וכיון למלכות יון מנינ ואיכא למחיל
להך שית שני צספרא דוקא תלינ
ציה ולא תלינ ליה במחילת השעבוד
שאין כל אדס עושה כן: **דיקא.**
למלכות יון מנינ: **לשטרות.** דכל
אימת דקאי מלכא מני מני שילאי
אדר סלקא ליה שמה וצניסן רש שמה
תינא למיכתב צטר: **ואנן שפסא**
מסרי מנינ. כל תשרי מחדשים
שמה. אלתא ודאי מניינא דידן למלכי
האומות הוא ואין לך מלכות באומות
מחלת שלש מאות ושמונים שנה
קודם (א) אלא מלכות יון דאי סלקא דעתך
דהאי דמנינן לשלש מאות ושמונים
שנה קודם חורבן דדעמין איציאת
מצרים מניסן צנו למימינא ולחדשי
שמה דקיי"ל בשמעתא קמייתא צמסכת

מוסף רש"י
ר"ה למלכים. רעלים
היו למנות זמן שטרותיהם
לשנות המלך משנה שעמד
בה המלך, כדמרינן במס'
גיטין (פ. טז) משום שלום
מלכות, וקציע חכמים אחד
ניסן למחלת שנתו, ואפילו
עמד בשנת או בחדר כלמה
שנתו משהגיע ניסן ותחילתו
למנות לו שנה שניה (ר"ה)
ב. למאי הלבחא.
כלומר למה הובקע יום
מיוחד למנין המלכים,
אימא שעל כל מלך ומלך
תחיל שנתו מיום שעמד
בו (שם). לשטרות.
להבדיל אחת שטר מוכ
מוקדם למחיל ואחת
מאחר (שם). ולשמיטין.
משנכנס תשרי אסור לחרוש
ולרוע מן המורה (שם).

ראש השנה (ב) דלציאת מצרים מניסן
ראש: ומוי מוקמי. רומיים מלכא בר מלכא. כל הני יום אידיהן דמתני' דרומיים נינהו כדתינא לעיל [ח:] יום שפסוק צו רומי מלכות ותניא [ח:] רומי עשמה
קלגלד: כתב וכו' אן רומיים מאומה אחרת צאה להן אחרים תקנו להן כל ספריהם: ע"י שאלה. נוטלין רשות מן השמים ומבקש האז מן
להעמיד צנו תחתיו: כגון אסוריוס בן אנטונינוס דמלך. על ידי שאלת אציו: קלניא. צת חורין שלא תתן מס לעולם משום דאית צה רצון
ואנטונינוס עצמו היה משמש צפני רבי כדלקמן [ע"י] ומשום הכי היה אוהב לרצון: אייתי רבי גברא ארכביה וכו'. כלומר הרצב את צנך עליהן
ועליהן ותהא טבריא מסורה צידו: ואימא ליה. לצנך דליפרמה ליונה מן ידיה כלומר דליעבד טבריא קלניא להוציאה מתחת עולו:
ולימא

מנין: הא דידיה הא דכריה. כשמעמדין צן מלך צחי אציו להחזיקו במלוכה שמה האז ועושה אותו יום
ראש: ומוי מוקמי. רומיים מלכא בר מלכא. כל הני יום אידיהן דמתני' דרומיים נינהו כדתינא לעיל [ח:] יום שפסוק צו רומי מלכות ותניא [ח:] רומי עשמה
קלגלד: כתב וכו' אן רומיים מאומה אחרת צאה להן אחרים תקנו להן כל ספריהם: ע"י שאלה. נוטלין רשות מן השמים ומבקש האז מן
להעמיד צנו תחתיו: כגון אסוריוס בן אנטונינוס דמלך. על ידי שאלת אציו: קלניא. צת חורין שלא תתן מס לעולם משום דאית צה רצון
ואנטונינוס עצמו היה משמש צפני רבי כדלקמן [ע"י] ומשום הכי היה אוהב לרצון: אייתי רבי גברא ארכביה וכו'. כלומר הרצב את צנך עליהן
ועליהן ותהא טבריא מסורה צידו: ואימא ליה. לצנך דליפרמה ליונה מן ידיה כלומר דליעבד טבריא קלניא להוציאה מתחת עולו:
ולימא